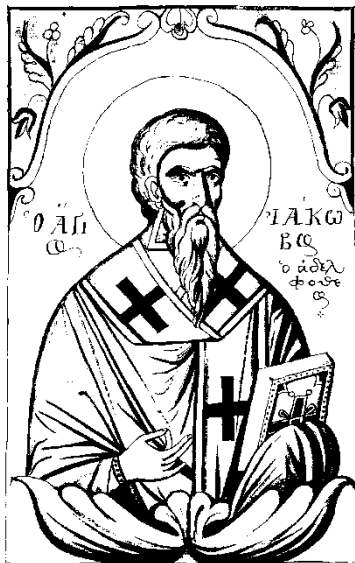

Св. отец, Смилијан Симонојетирски

НАШИТЕ ОДНОСИ СО БЛИЖНИТЕ

И можело да се каже дека нашата денешна тема „односите со ближните“ е практична, но и од големо значење за нашиот секојдневен живот. Тоа што суштествува во светот е една икона, која нашите мисли, нашиот ум, нашите срца ги издигнува на небото и нè поврзува со Бога. Нашата тема не е само една икона, туку цел иконостас, кој ни покажува како светите живееле и како тие би сакале ние да живееме денес. Оваа тема ја избрав, бидејќи денес прославуваме еден голем светија, светиот Јаков, брат Господов, којшто ќе ни ги покаже

причините и изворот на животот каков што би сакал Бог.

Како што знаете, св. Јаков бил син на Јосиф Обручник и следствено, брат Христов. Бил толку издигнат, свет и праведен, што Јудеите се чувствувале потценети, несреќни, бидејќи во својот род немале никој друг подобен на Јаков. Зашто, кога ги укорил што не Го прифатиле Христос како свој Месија, тие поради одмаздливост и завист го одвеле на највисокото место

од покривот на храмот и оттаму го фрлиле долу, но тој не умрел. Тогаш, уште поозлобени, отрчале и го доубиле.

За нас е значајно не само тоа што св. Јаков бил велик во верата, во добродетелта и маченичките подвизи, туку и тоа што тој бил извонредно благороден по характер. Би можело да се каже дека бил пример за благородност во заедницата, т.е. за тоа како да се однесуваме кон луѓето, како да ги раководиме и како да им бидеме послушни. А исто така, и за тоа како да пребиваме во љубовта, како да бидеме еден образ, една скинија, еден дом, едно срце, една љубов. Поради тоа што бил толку внимателен, толку благороден, толку умилен, во Ерусалимската црква немало човек што не го сакал и што не му се доверувал.

Бог сака во секојдневниот живот да бидеме такви, што другите да нè сакаат и да им биде пријатно со нас. Да можат да општат со нас, да ги споделуваат со нас радостите, тагите, проблемите. Да чувствуваат дека по срце сме блиски еден до друг, и еден на друг можеме да си помагаме.

Иако имало многу проблеми во времето на светите апостоли, со св. Јаков никој никогаш немал никакви разногласија. Напротив, св. Јаков ги спојувал дури и оние кои меѓу себно биле разделени – а поделбата е црв кој секаде се провлекува, дури и во Рајот. Спомнете си дека првата Црква, од човечка гледна точка, била во опасност да се распадне, а заедно со неа и делото на Искупителот Христос. Но не можело таа да биде уништена, зашто Бог нашол луѓе, та онаа благословена состојба, создадена со Распетието и Воскресението Христово, се одржала. Како што знаете, помеѓу христијаните со јудејски происход и оние со елински, се појавил спор, така што не можеле да живеат заедно. Влијанијата – кај едните од Законот, кај дру-

гите од елинското образование – непрестајно им го отежнувале меѓусебното општење. Кој ги помирил? Свети Јаков, којшто нај-после успеал да свика Апостолски собор, со кој претседавал. Ниеден друг апостол, освен него, не би можел да претседава со тој собор, бидејќи тој умеел да ги усогласи срцата на луѓето, да ги распознава духовите, да им помага на верните, а притоа да не ја жртвува суштината [на учењето].

Се знае и тоа дека тој ги помирил ап. Петар и ап. Павле. Односите им биле стигнати до изостреност. Свети апостол Павле сакал да оди во Ерусалим, но одолговлекувал, зашто се плашел дека нема да биде примен од тамошните христијани. Од нив

бил сметан скоро за идолопоклоник, бидејќи не ги запазувал уредбите на Мојсеевиот закон. Срцата им биле полни со сомнеж кон него. А Петар, пак – чиј карактер ни е познат од собитијата во неговиот живот – бил брз, избувлив човек, и како таков силно би се нафрлил на ап. Павле, кој во Антиохија го разобличил по

тоа прашање. Меѓутоа св. Јаков ги помирил нив двајцата.

Тој бил исклучително сиромашен, најсиромашниот човек во тоа време. Не носел раскошни облеку, туку само еден бел хитон и одел бос. А тоа било едно надворешно обележје, што Евреите никогаш не го прифатиле. Бил и подвижник! Голем подвижник, прв во подвигот на коленопреклони метании. Колената му биле станати како на камила, целите со плуски. Толку се трудел, коленичел дење и ноќе. Дење, за срцата на луѓето, ноќе пред лицето Божјо. И така, св. Јаков ни укажал на основните начела на внимателноста, благородноста и основните структури на

општење во човечкиот живот, коишто ги среќаваме главно во најорганизираната, најдревната заедница – монаштвото.

Монаштвото е една вистинска заедница, еден собор (σύναξις). Монасите во манастирот не сме само поединци и имиња, туку сите заедно образуваме едно срце, едно тело. Не се делиме еден од друг. И бидејќи манастирите, во поголем дел, имаат повеќе монаси отколку келии, тие се непосредно еден до друг и така еден од друг ја примаат љубовта на срцето. Монаштвото е земен модел на небесниот живот. Црквата ги зема тие небесни примери и им ги предава на верните, како што правеле и светите отци.

Светот смета дека, кога некој ќе појде во манастир, тој бега од заедницата и подивува. Оние што така велат, не знаат дека монасите се, всушност, најдруштвените луѓе. Да знаете дека никој не може да стане монах ако не е друштвен, т.е. ако не може да заедничари со луѓето и да се соочува со тешкотиите во заедницата. Ако на некој му е тешко да стапи во брак, да создаде семејство, тој нема да може ни да стане монах. Треба да чувствува сигурност во животот. Манастирите не се засолништа, прифатилишта. Следствено, монахот може да ги постигне сите овие претходно наведени нешта, кои ги цени и чија вредност не ја порекнува, не ги осудува, не ги презира, но сепак, за себе претпочита нешто повозвишено.

Манастирот е едно многу присно братство. Сите се членови на едно тело – Телото Христово. Таму човек го чувствува она што св. ап. Павле им го зборувал на Коринтјаните, кога

тие биле меѓусебно разделени: „кога страда еден член“, на пример мојата лева рака, „со него страдаат сите членови“. Значи, моите очи ќе се наведнат да видат што е со таа рака, а мојата десна рака ќе се труди да ѝ помогне. Сите членови си помагаат едни на други. Ако еден член страда, другиот сострадава и му помага. Ако еден член се радува, се прославува, сите членови заедно со него се радуваат, се радува целото тело.

Да ги погледнеме сега одблизу приликите во монашката заедница на еден манастир, почнувајќи од личната сопственост, за која во светот често стануваат големи расправи. Колку ли само закони се гласаат и колку судски дела се водат заради личната сопственост! Во манастирот нема лична сопственост. На монахот не му е разрешено дури ни за едно парче молив да каже: „ова е мое“. „Мое“ и „твое“ не постојат во монашкиот живот. Луѓето ги сакаат манастирите и од љубов грешат, та на монасите им даваат подароци, но во манастирот никој ништо не задржува за себе. Монасите сè му даваат на старецот, игуменот, или на посетителот му велат самиот да му го даде тоа. Нема ништо мое или твое. Тоа е протерано, отфрлено, така што причината за раздори и кавги – зашто оттаму започнуваат големите спорови – отсуствува од манастирот. Да преминеме сега на второто прашање, кое се однесува на работата.

Каква е работата во манастирот? Во светот човек завршува гимназија и за да се запише на факултет, или да добие работа, се натпреварува со стотици други кандидати. Се уморува, се разболува, зема лекарства, се одмора, пак се уморува,

се тревожи. Низ што сè не поминува додека да стане научник, додека да стекне своја професија! Ако, се разбира, успее да го постигне тоа што го сака! Ако е задоволен со својата професија!

Во манастирот нема таков немир, зашто нема ни желба. Никој не вели: „јас го сакам ова послушание“. Монахот, сепак може да си го изнесе своето мислење, своите помисли, зашто манастирот не е затвор. Манастирот е слободен свет и секој [во братството и сестринството] допринесува со она што копнее да го приложи. Следствено, може да си ја искаже помислата, како слободен човек, но никој не е слободен, ако не може да си го потчини мнението на својата волја. На тој начин, изостанува желбата, која предизвикува несреќа во нашиот живот.

Освен тоа, во манастирот умешноста не е мерило. Во светот бистриот се запишува на факултет, а оној кој не е таков останува надвор и се мачи да преживее. Во манастирот, пак, дали човек е бистар, мудар, немудар, образован, учен, добар, лош, слаб, голем, каков било, не се зема предвид. Она што најмногу се зема предвид, е духовната полза на монахот. Манастирот се труди да ја увиди духовната полза за душата, која Му пристапила на Христа, за да ја спечали вечноста и рајот. Ова послушание му помага, а другото му е заморно – ќе го поставам, без да знае, на послушанието што му е од полза.

Исто така, се зема предвид ползата за братството. Видовте дека го употребив зборот „послушание“, а не „професија“, бидејќи во манастирот со својата работа му служам на брата си, бидувам негов служител, го стекнувам занимањето на Исуса Христа, Кој „не дојде да Му служат, туку да послужи“. Монахот е исполнет со желбата да им служи на другите. Следствено, вториот критериум е служењето, ползата за братството.

Понатаму, мир меѓу членовите. Да претпоставиме дека некој професор е во кавга со директорот на училиштето. До какви сè расправи, навреди, гревови, измами, судења може да дојде! Во манастирот кога ќе видиме дека двајца, по слабостите што ги имаат, не се согласуваат добро, ако не можеме да ги направиме силни – а природно не се сите силни – тие, кога ќе дојде времето за поделба на послушанија, ќе добијат различни послушанија. Сè се разрешува на мирен начин.

Гледате дека одговорноста не е на монахот. Тој е спокоен, ослободен од секакви грижи и немири. Исполнува послушание, со коешто му служи на телото на братството и ја устројува својата душа. Срцето му е слободно и радосно, за да може да се моли.

Си спомнавме за личната сопственост и работата, да ја погледнеме сега и справедливоста. Луѓето денес велат дека не им е потребна љубов, бараат правда. А ние велиме дека правдата ќе ја најдеме горе на небото, овде пак, ни е потребна љубовта. Бидејќи знаеме дека правдата зависи од вистинската љубов; правдата нè води и на љубовта ѝ го предава жезолот свој.

Љубовта е дар Христов кон Неговото Тело, во овој случај, братството/сестринството. И навистина, ни едно монашко братство/сестринство не живее без љубов. Монасите живеат, зашто љубат. Љубовта е подражавање на Христа, „зашто Он прв нè возљуби“. Следствено, кога љубам, тоа значи дека сум примил дар, благодат и дека Го следам Христа.

Љубовта има за цел едниот да може да дава радост на другиот; јас доброволно се жртвувам за другиот да има повеќе; се жртвувам себеси, за другиот да се чувствува поудобно, да чувствува сигурност во животот. Љубовта е една обединувачка врска, која нè поврзува со Црквата и истовремено со Христа. Како го постигнуваме тоа? „Поднесувајќи се еден друг во љубовта“ – како што вели св. ап. Павле, примајќи го другиот каков што е. Некој ропта? Остави го да ропта. Ако сакаш да го спречиш да не ропта, тој ќе ропта уште повеќе, а ти ќе се нервираш и викаш. Некој станува од сон, прави врева и те буди. Нешто слично сигурно правиш и ти, но тоа не го забележуваш. Остави го, зашто ако се обидеш да го поправиш, ќе посака и тој да ги поправа твоите грешки. Во манастирот само старецот (игуменот) ги поправа луѓето: никогаш монахот, освен ако не е под влијание на некој зол дух, тогаш кога опоменува, советува, на другите им кажува да го прават ова или она. Вистинскиот монах никогаш не се однесува така. Еден е татко во манастирот, а сите останати се браќа/сестри. Гледате ли со каква грижливост Црквата ги устроила тие нешта? Затоа отсутнуваат лутењето, злобата, одмаздата и сите стануваат благородни. Што значи тоа благороден? Тоа е оној чие присуство не останува незабележано, зашто е добар и милосрден. Како да станат сите благородни? „Простувајќи си еден на друг“. На пример, гледам дека некој ми е лут. Не му одвраќам со лошо. Постапувам кон него со голема благородност и љубов, подражавајќи Го Господа.

Исто така љубовта ја изразуваме и кога се почитуваме еден со друг. Никогаш не седнуваме во присуство на постариот, освен кога тој самиот ќе ни каже, или кога од него ќе добиеме дозвола. Ако некој во нешто не успее, или нешто згреши, или има некаква болка, ќе му покажеме голема љубов за да се

успокои и да се ослободи од своите проблеми, грижејќи се на тој начин „не само за себе, туку и за другите“, како што вели св. ап. Павле во своето Послание до Филипјаните. Секој од нас нека го прави тоа што другиот го посакува. Мажот – тоа што го посакува жената. Жената – тоа што го сака мажот.

Гледате ли, браќа мои, колку внимателност, нежност и добрина има во Црквата, најмногу кај светите? Светите се внимателни, бидејќи ја вкусиле сладоста и мирот на Светиот Дух, и ако не внимаваат, ќе го изгубат тој мир. Светите секогаш внимаваат да не нажат ниеден човек, па дури ни животното. Гледаат на другиот како да е Христос. И навистина е Христос, зашто е образ Божји. Следствено, го љубат човекот, затоа што е образ Божји. Така Христос и човекот стануваат едно во срцата нивни, во нивното највнатрешно битие.

Кога човек ни дава љубов Христова, благородност, внимателност, тогаш тоа е заедничарење (κοινωνία) со Бога. Сакаш ли да бидеш заедничар со Телото и Крвта Христови? Биди. Но постојат и други начини на заедничарење. Еве како гласи едно од монашките правила на св. Антониј Велики:

„Γεύσατε καὶ ἴδετε ὅτι
Χριστός ὁ ἕψιος...“

„Никогаш немој да му отежнуваш на другиот, никогаш не се труди да настојуваш во своите зборови“. Си рекол нешто, а другиот ти одврка: „Не, не е така, како што велиш“. Не се обидувај да докажеш дека си во право, туку пронајди некој благороден начин другиот да почувствува дека е побед-ник. Зашто, ако не се почувствува така, во не-го ќе се создаде горчина, отпор, отров, од-маздливост, чувство на помала вредност и многу друго. Ќе се повлечеш без да го по-кажеш тоа,

за тој да не разбере и да мисли дека те уверил. Ти, се разбира, ќе си останеш цврст во вис-тината. Ако не се однесуваме вака, ќе нè управува лукавството, како што се вели во продолжение на правилото на св. Антониј Велики.

Да видиме, исто така, што кажува св. Атанасиј Велики за св. Антониј, којшто секој ден постел, макар што бил стар. Тој, иако живеел суров живот, борејќи се секојдневно со демоните, и поминувал и по шест месеци без да види човек, кога се враќал кај луѓето, бил полн со благодат и радост, и „тактичен“, т.е. дипломатичен во добра смисла на зборот. Да не ја кажуваме вистината секогаш направо. Другиот не може да ја поднесе. Се враќа, на пример, сопругот дома и сопругата направила некаква грешка. Тогаш сопругот ѝ се нафрла: „Згреша. Тоа е вистината. Треба секогаш да се кажува вистината“. Не е таа вистината. Не е љубов тоа. Тоа е самољубие. Тоа значи дека не си ја сакаш жена си, која секој ден ја прегрнуваш, а претходно си и задал удар во срцето и главата. Како можат тие две работи да одат заедно? Истото важи и за односот на жената кон мажот, на старецот со послушникот, на послушникот кон старецот, на брат со брат. И продолжува св. Атанасиј: „А *словото му беше заквасено со божествена сол*“. Кога св. Антониј ќе прозборел, се чувствува некаква благодат, сладост, радост. Наоѓал толку прекрасни зборови, толку убави значења, толку добар пристап, што [луѓето] се прашувале: „Мудрец ли е овој? Како зборува толку убаво?“ Ако некој го посетил старец Пајсиј на Света Гора, сретнал еден таков човек. Тој е полн со благодат. Сè што ќе каже, заслужува да се запише. „*Затоа – продолжува св. Атанасиј – никој не го мразел великиот Антониј, ниту му завидувал, туку сите му се радувале и доаѓале кај него*“. Ете што значи благодност!

Светите отци нагласуваат дека за да бидеме такви луѓе, никогаш не треба да му велиме „не“ на другиот, а само на своето себелубие. Другиот добро се однесува со тебе? Ти однесувај се уште подобро кон него. Некој лошо се поставил кон тебе? Ти, пак, кон него однесувај се на најдобар можен начин, зашто тоа бара откажување од своето јас. Нека другиот почувствува дека мирно седам и со почит го слушам.

Така, браќа мои, според зборовите на св. Јован Лествичник, љубовта станува една „нераскинлива врска“. Што и да направиш, не може да се раскине. Нè сврзува сите нас, кои сме различни луѓе, но токму заради тоа и полезни. Никој од нас не е еднаков со другиот. Љубовта сама поправа сè. И св. Јован Лествичник, кој беше пустиник, продолжува: „Не повредувај ја со ништо совеста на брата си“. Никогаш немој да повредиш човек, ни заради добро, ни од зло. Значи сè, и духовниот напредок, и христијанските подвизи, и добродетелите, и молитвата, имаат свој почеток во благородноста и дружељубивоста на човекот.

Да наведеме неколку примери од манастир, за да можете да видите како таму е уреден секојдневниот живот на монасите. Некој има желба да појде до келијата на друг брат? Ќе размисли: „Да не е време за молитва?“ Ако е време за молитва, нема да појде, ќе покаже почит. Ако разбере дека братот во тоа време чита, или прави нешто друго, ќе тропне на вратата и ќе рече: „Молитвами свјатих отец наших“. Пред себе ги ставам светите и тогаш влегувам, за светите да бидат она што ќе нè обединува. Гледате ли колку убава навика?

Св. Василиј Велики во едно свое монашко правило, исто така вели дека никогаш не е дозволено некој да празнослови на сметка на друг. Ќе се сретнеме, на пример, со некого, го поздра-

вуваме и прашуваме: „Што правиш? Што прави Коста?“ А другиот одговара: „Ах, кутриот, што му се случи! Вака и вака...“ За рем тоа што го нарекуваш „кутриот“ е добродетел? Пофалба? Чест за него? Зошто му го спомнуваш името, кога тој не е присутен? Да беше тука, ти ќе се срамеше тоа да го кажеш. Сега, кога не е тука, зошто не го почитуваш и не се боиш од неговиот ангел кој присуствува, од Христа, Кој е посреде нас? Во истото правило понатаму следи дека не е дозволено некој да се смее на сметка на друг. Да претпоставиме дека некој направил нешто лошо. Го забележувам и на другите им давам знак за и тие да видат и да се насмеат. Ако направиш нешто такво „*ќе бидеш одлачен една седмица*“, вели св. Василиј. Зошто? Бидејќи си се насмеал на сметка на другиот. Можеме ли на Христа да Му се смееме? Па, како тогаш, да му се смееме на образот Христов?

Св. Василиј уште вели дека не бива некој да го поправа другиот, или да спори со него. Ти нешто ќе ми кажеш, јас ти одвраќам. Ти ми возвраќаш, јас ти наведувам аргументи. Ти настојуваш, па ти велам: „Дојди утре, да прочитам и ќе ти кажам“. Така ниту сме христијани, ниту пак, луѓе. Треба многу да внимаваме. Еве и нешто што е поврзано со тоа. Ќе појдеш, на пример, кај некои роднини, кај некоја твоја братучетка, и почнуваш да зборуваш, да зборуваш, да зборуваш... Таа, кутрата, поспана, чека да си одиш, а ти почнуваш да зборуваш од почеток, таа се прекрстува, мислејќи дека ќе ти текне да си одиш, но ти си продолжуваш. Стануваш наметлив. „*Никогаш не биди наметлив*“, вели св. Василиј Велики, којшто бил голем подвижник. И покрај тоа што од подвижите станал грбав, тој бил многу друштвен човек! И продолжува: „*Во своите разговори бидете ведри*“. Кога разговарате вашето лице то нека зрачи со добродушност и насмевка. „*Во беседите слаткоречиви*“: кога

беседиш нека тече сладост, од твојата уста нека тече мед. И никогаш да не беседиш тешко и со грубост: „Никогаш грубо, дури и кога треба да прекориш“. И кога треба некого да опоменеш, или пак, да исправиш, бидејќи си учител, професор, духовник, татко, мајка, поправи го со многу внимателност и благост, зашто ако се повреди, срцето ќе му се затвори и ќе стане полошо.

Едно друго монашко правило, правилото на св. Теодор Студит, гласи: „Ако обвиниш некого, ако клеветиш, наложи си четири месеци сухојадение“. Што значи „сухојадение“? Само малку леб и малку вода. Гледате ли колку е ценет човекот? А друго правило вели: „Клеветникот да не се причестува четириесет дена“. А имајте на ум дека монасите секој ден се причестувале. Но доколку се причестуваме четири пати годишно, тоа значи десет години без причест. И нешто уште полошо: тоа е одмаздата. Си ми направил некое зло, па јас го памтам. После година-две ќе дојдеш да побараш нешто од мене, а јас ти

велама: „Се секаваш ли тогаш кога не сакаше да ми го дадеш тоа што ти го барав?“ Свети Неофит Затворник вака им велел на своите монаси за одмаздата: „Ако се одмаздиш, тогаш си одлачен за цел живот“. Одлачен – тоа значи дека монахот ќе биде издвоен од братството, дури и одвоено ќе јаде за да не биде во заедница со другите. Тоа е многу тешко!

Свети Василиј Велики дава уште една опомена, особено за жените. Многу нешта зборува за жените, но јас не ви ги кажувам за да не ве нажалам. Обраќајќи се кон монахињите, вели: „Нека седум дена биде одлачена таа којашто со очите дала знак за да ја ожалости својата сестра“ – којашто прави гримаси со очите за да нажали друга. Гледате ли каква благородност на великите отци на Црквата?

Да споменеме ли нешто за случаите кога сме на гости во туѓ дом, или пак, во туѓа келија? Обрнете внимание на три нешта што ќе ви ги наведам. Многу се едноставни. Кога ќе се сретнеш со некого, или кога ќе одиш во некоја куќа, вели преп. Нил, кој бил голем подвижник и богослов, „немој да чекаш прв да бидеш поздравен“; немој да очекуваш другите да ти кажат: „добар ден“. Ти прв кажи, ти смири се пред другите; немој да чекаш другиот да се смири пред тебе. „Ние треба секогаш први да поздравуваме, било пријател, или непријател“. И да е непријател, и да е пријател, ние ќе се однесуваме на еден ист начин.

Еден друг подвижник, авва Исаија, вели: „Кога ќе појдеш на гости во нечиј дом“ - ако појдеш во куќата на некој свој познаник, или познаничка - „а тој излезе и те остави сам“ – а домаќинот е принуден да те остави сам, - не подигај си го лицето и очите за да почнеш да разгледуваш сè во куќата, и не отварај ги фиоките да видиш што има во нив, „ни некој отвор“,

т.е. прозорец, за да видиш да не случајно се отвара на друг начин, „ни некој сад, или книга“, зашто во книгата можеби чува некое свое писмо. Можеби и во садот има нешто што не треба да го видиш. „А кога ќе излегува, речи му“ – и за да се успокои домакилот, кога ќе излегува, речи му: „Те молам дај ми нешто да работам, дури не се вратиш“, за тој да почувствува дека не си останал сам, дека се чувствува како да е тој тука.

Претходноспоменатиот подвижник, св. Нил Отшелник, вели дека кога си со друг човек треба да бидеш толку сериозен, и добар, и пријатен, така што да си свештенолепен, почитуван. Одот да ти биде мажествен - дури и кога станува збор за жена.

„Во јадењето - воздржан“,

кога си кај некого и тој ти постави трпеза, сигурно од срце ќе ти ги понуди најубавите јадења. Не почнувај лакомо да јадеш, оти ќе му оставиш лош впечаток.

Не се изложувај себеси [на

срам]. Биди воздржан, дури и кога си гладен; земи од сè по малку и тоа е доволно. Зошто вели „воздржан“? Затоа што треба да научиш да јадеш малку, за да можеш да се воздржиш. Ако си навикнат непрестајно да јадеш, нема да можеш да каснеш малку. *„Во спиењето - умерен“*: ако е потребно да преноќиш, немој прв да легнеш да спиеш, па другите да не знаат што да прават. Спиј помалку отколку што спиеш дома, зашто треба да се дружиш со луѓето кај кои си на гости, да поразговараш со нив, да им покажеш љубов, да им ги дадеш даровиште што си им ги донел, и истовремено со тоа, да покажеш *„добро настроение и*

сериозност". Значи, да направиш да се почувствуваат како во нивната куќа да влегол вистински ангел.

И уште последното нешто за кое наведува авва Исаија. И покрај тоа што бил подвижник, неговите зборови најмногу се однесувале на заедницата, а истовремено – биле духовни и богословски. И така, тој вели дека ако некој – брат ти, или мајка ти, или жена ти – ти подготви јадење, а тоа не испадне добро, „не вели: *Лошо е подготвено*“; не вели дека не е такво какво што очекуваше, „*зашто е смрт за душата твоја*“. Голем грев е да кажеш дека јадењето не е добро, зашто таа е нејака жена, можеби има некаков проблем, некаква мака. Можеби братот, монахот, бил болен, изморен, можеби нешто се замислил, па јадењето малку му загорело. Не е крај на светот. Така Бог го благословува манастирот, ги благословува и домовите наши, зашто и домот ни е манастир. Другиот се повредува. Затоа [светиот отец] вели: „*Прашај се како би ти било тебе некој да ти рече така и успокој се*“. Не знаеш ли дека и ти би се нажалостил кога би ти рекле нешто такво? Зошто тогаш ја жалостиш жената или братот свој?

И продолжува авва Исаија: „*Ако пеете заедно и некој згреши збор, немојте веднаш да го поправате и така да го возмутите*“. Не му велете: „Молчи, згреши“, зашто ќе го возмутите и кога ќе посака пак да пее, непрестајно ќе греши. Така се создаваат проблемите во душите на луѓето.

Се разбира, ова се однесува за монасите, но е пример и за семејството што сопругниците го создаваат. Да се осврнеме сега подетално на животот во светот.

Еднаш кога ноќе патував со воз, возот се расипа и нè слезе на друго место. Тогаш сретнав еден постар свештеник со убава долга брада. Тој ми пристапи – а бев уште млад, тукушто

ракоположен, скоро и да немав брада – и со голема почит ме праша: „Дали сте свештеник? Архимандрит?“ „Архимандрит“ - му одговорив. И тој, за кого подоцна разбрав дека е свет човек, се наведна и ми целива рака. Тогаш го прашав: „А што сте Вие?“ „Игумен сум на четиринаесет деца, седум живи и седум осигурани на небото. Седумте се на сигурно место и сега се борам и другите седум да отидат таму“.

Сите живееме еден ист живот, живот во прегратката на Исуса Христа. Меѓутоа, има разлика помеѓу животот во манастир и брачниот живот. Во манастирот сè е уредено така за да биде лесно, а во бракот сè е тешко. Потребно е многу добро да ги извежбаме мишките и срцата свои, да би можеле да ги истрпиме житејските искушенија. Во манастирот човек поинаку живее, поинаку напредува. Ќе ви дадам еден пример.

Имаме на Света Гора еден игумен. Благодатен човек – да посакаш да му ги целиваш и двете раце. Прост е, не е многу образован. Како тој дошол на Света Гора? Кога имал шеснаесет години видел како Пресвета Богородица му приоѓа и му вели: „Ќе ти покажам нешто што не го знаеш. Ќе ти ја покажам Света Гора“. И во видение му ја покажала цела Света Гора. Потоа му посочила одреден манастир и му рекла: „Сакам да појдеш во

овој манастир“. „Како се вика, Богородичке, тој манастир?“ И му го кажала името на манастирот, но јас нема да ви го кажам, зашто ако ви го кажам, ќе сфатите за кого се работи. Тргнало од дома детето – Теоклит (*повикан од Бога*), Мариоклит (*повикан од Марија*), Панајотоклит (*повикан од Пресвета Богородица*), како и да го нарече човек, бидејќи го повикала Пресвета Богородица! – и отишло в манастир. Гледајте, поинаков е начинот на кој монасите одат во манастир, поинакво е играњето на срцето, поинаков почетокот, поинакви искуствата. Татко му ви-дел како си заминува, па побрзал да го стаса. Детето влегло во кораб за да отпатува. Таткото се досетил, та и тој се качил на истиот кораб. Детето го гледало татка си, но татко му не го гледал него, Бог му ги затворил очите. Биле на истиот кораб, минувале еден покрај друг, оделе да јадат, но таткото не го гледал детето. Се жалел на сите, викал: „Едно дете имам, и тоа избега за да отиде в манастир“. Но не го видел, бидејќи Пресвета Богородица го штитела детето. Потоа стигнале до едно мало пристаниште на Света Гора. Детето се зачудило зашто сè му било познато. Сето тоа му го беше покажала Пресвета Богородица. Најпосле стигнало до манастирот што Таа му го подарила. Ете зошто манастирот е еден таинствен брак со Христа.

Што е бракот? Спомнавме дека и бракот е своевидно манастирче. Тој е таинство, зашто со бракот стануваме „едно тело“. Што значи тоа? - Дека како што Бог мене ми дава дар да бидам монах во одреден манастир и да успеам во тоа, така му

дава дарба и на брачниот човек. Двајцата стануваат еден човек пред лицето на Бога. Самиот Христос ги зема и ги калеми на Своето Тело – Црквата.

Кога зборува за таинството на бракот, обраќајќи им се на жените, свети апостол Петар вели дека украсот на жената е во *„срцето на скриениот човек, во постојаност и тих дух, што е драгоцено пред Бога“*. Жената треба да се однесува кон својот маж со кротост и мир. Да не се расправа со својот маж, да не го напаѓа, да не се нервира, да не се возмутува. Да биде кротка. Зошто на жените им го кажува ова, а на мажите не им вели: „Бидете кротки, бидете мирни?“ Зашто мажите се поинакви, имаат друго срце, други душевни својства. Тие лесно можат да избувнат, имаат самољубие. Ако жената му каже нешто, тој го чува тоа во себе и започува да се сомнева во неа. Затоа светиот апостол ја советува жената: „Биди мирна, кротка, прави како што ти вели мажот. И да те удри, насмевни му се, бакни го и ќе го направиш кроток како јагне. Ако покажеш постојаност, си стекнала драгоцен дар, една значајна предност пред лицето Божјо и луѓето, зашто вашето сопружништво ќе биде секојдневна љубов“.

А понатаму на мажите им вели: *„Исто така и вие, мажите, живејте благоразумно со своите жени“*. Значи, ти, кој имаш жена и живееш со неа, живеј благоразумно. Знај што сака срцето нејзино, помни ги нејзините зборови уште од првиот ден кога сте се запознале, не заборавај ништо од она што го кажала. Треба да ја познаваш и нејзината психологија, зашто мажот и жената не се едно исто. Едно сакам јас, друго таа. Јас итам на една страна, таа на друга. Бог нè создал различни. Создал машко и женско, за да се сврзуваат, да се соединуваат различностите и од тоа да произлезе совршенство. Покажувај исто

така дека си ја сакаш жената, дека мислиш на неа, дека внимаваш на секоја нејзина потреба. Но како? Не надмено, туку *„почитувајте ги како послабо суштество“*. На жената ѝ вели да биде кротка кон својот маж. На мажот му вели да ја почитува жената своја. Ако не ја почитуваш жената своја, таа може да се скрши како некоја чаша, а ти дури и да не го забележиш тоа. Ти ќе сакаш нешто, ќе настојуваш, ќе викаш, ќе злословиш, ќе се лутиш: *„Не ми го направи ова, не ми го даде она“*, а не сфаќаш дека срцето на твојата жена е скршено. А кога тоа еднаш ќе се скрши, дури и само да напукне, тешко се востановува. Колку прекрасно зборува за ова светиот апостол Петар! Откаде ги знаеле овие нешта благословените светии? Та, тие извираат од светоста.

И така, жената сака да биде почитувана, бидејќи е нежна и чувствителна. Ти, мажу, треба да правиш така, зашто сте *„со-наследници на благодатниот живот“*, зашто обајцата заедно сте примиле еден дар. Наградата што ви е од Бога не е само за тебе, или само за неа, за двајцата е. Вие сте сонаследници, заедно ќе го наследите животот вечен. И сето ова го вели *„за да не се појави препрека во молитвите ваши“*.

Значи ако ти, жено, не си кротка и ако ти, мажу, не ја почитуваш својата жена, никогаш нема да можете да се молите. Зашто едното тело – *„ќе бидат едно тело“* – се раздвојува. Станува едно изнارانето тело. Следствено на ова, непрестајно имаме расправи, проблеми, поплаки. Јас имам поплака против тебе, ти – против мене. Ќе појдам кај некој свој пријател да му се пожалам од жената своја, а ти ќе појдеш кај својата пријателка да ѝ се пожалиш од мажот свој. Така, бидејќи нема да имаме спокојство, радост и мир, нема да можеме да се помолиме и животот ќе ни биде исполнет со незадоволство. Ако

сакаме да стигнеме до Бога, вели апостолот, треба да мислиме за заедницата. Гледате ли дека и во светот е манастир?

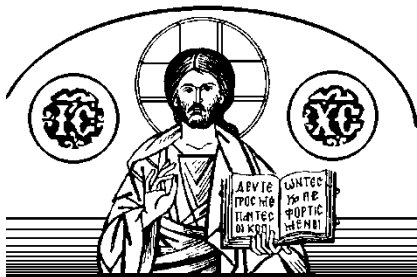
Монашкиот живот е пример за човечка заедница. Ниту демократијата, ниту монархијата, ни социјализмот, не можат да достигнат такво совршенство. Ниеден општествен систем не го достигнува совршенството на монашкото општежитие, зашто монашкото општежитие е навистина една ангелска заедница, би рекол и светоотечка, т.е. како што живееле отците на Црквата. Но и нашата брачна заедница, нашите односи во светот, се светотаински.

Ако не живеете во мир, а во кавги „не сте ли телесни?“, прашува апостол Павле. Кога се карате, кога едни други се навредувате, не сте ли телесни луѓе? Колку тежок е овој збор на св. ап. Павле!

Значи, за некој да стане монах, тој треба да е друштвен, радосен, трпелив за сè што другите прават, полн со почит, благонаклонет кон другите, т.е. да не ги презира туѓите ставови, дури и кога е во право. Меѓутоа, многу повеќе треба да сме друштвени и радосни во светот, каде што луѓето се забрзани, изморени и се јадат помеѓу себе.

Ако живееме според она што светите ни го кажуваат,

тогаш, сакале или не, нашето срце ќе се исполни со небесна молитва. Тогаш ќе можеме да кажеме за својот дом: „Христос посреде нас“, како што велат свештениците. Тоа нема да го велиме само кога извршуваме долги молитви, строги пости,

одиме в црква, на поклонение, во неделно училиште. Сето тоа е добро, но темел е она што светите овде ни го велат.

За крај ќе ви прочитам извадок од една беседа на св. Василиј Велики: *„Нека словото на утеха им претходи на другите твои зборови, запечатувајќи ја твојата љубов кон ближниот“*. Ти, кој си во манастир, кога му приоѓаш на братот свој; ти, кој си сопружник, кога му приоѓаш на брачниот другар свој; ти, кој си татко, мајка, кога му приоѓаш на детето свое, *„нека претходи словото на утеха“*. Пред да му го кажеш на другиот она што го мислиш, обрати му се со зборови што ќе му донесат радост, утеха, олеснение. Нека си рече: *„Се успокоив, се израдував“*. Правете така што другите да ве фалат, да ве сакаат, да потскокнуваат од радост кога ќе ве сретнат. Зашто сите луѓе во животот свој, во својот дом, во телото и душата, имаат некаква болка, болести, тешкотии, маки, и секој во некое свое скриено катче, во срцето свое, во својот дом, ја сокрива својата болка, за другите да не ја познаат. Така, јас не знам каква болка имаш ти, ти не знаеш каква болка имам јас. Можеби се смеам, викам, се радувам, но длабоко во душата страдам; се смеам и викам за да ја сокријам тагата своја. Затоа на другиот најпрво подари му една своја насмевка.

И св. Василиј продолжува: *„Направи (...) си го лицето ведро, за да му пренесеш радост на својот соговорник“*. И откако ќе направиш другиот да се насмее, нека и твоето лице не ја губи насмевката: тоа значи *„ведро лице“*. Нека лицето твое биде блескаво сонце, така што другиот во разговорот и натаму да ја чувствува истата наслада. *„Радувајте се на секој успех на ближниот“*. Радувај се заедно со него, на сите негови успеси и дарби. *„Твои се неговите успеси, како што и твоите се негови“*. Еден на друг бидете си соучесници.

На овој начин станува средбата меѓу монасите и брачните, светите и грешниците, на тој пат на заедницата, за таа средба да ни го дава правото и можноста да твориме молитва. И кога сме на молитва, кажувајќи: „Господи, Исусе Христе, помилуј ме“, ние ги внесуваме сите луѓе внатре. Прво својот маж, братот, детето, и целиот свет. Кога Бог ја гледа таа љубов, тој рај во срцето, што ги сместило во себе сите, тогаш е невозможно да не нè смести во Рајот и мене, и вас.

Биџорски манастир „Св.Јован Крстиишел“, 2012

